

Til samtlige kommuner, regioner og socialtilsyn samt
øvrige relevante myndigheder og organisationer

Holmens Kanal 22
1060 København K
Telefon 72 28 24 00
sim@sim.dk

Sagsnr.
2020 - 12736

Doknr.
361258

Dato
23-12-2020

Orientering om ny bekendtgørelse om mulighed for midlertidig fravigelse af forpligtelser for det offentlige og af privates rettigheder over for det offentlige på socialområdet som led i håndtering af COVID-19

1. Indledning

Social- og Indenrigsministeriet orienterer med denne skrivelse myndigheder, organisationer og andre aktører på socialområdet om de særlige regler, der igen fastsættes som led i håndteringen af COVID-19 samt om særlige opmærksomhedspunkter i den forbindelse.

Det understreges indledningsvist, at det sociale område samlet set er et kritisk område, fordi områdets målgrupper bl.a. omfatter borgere med behov for helt grundlæggende og i visse tilfælde livsnødvendig hjælp og støtte.

I den aktuelle situation er der behov for, at der kan foretages nødvendige tiltag for at forebygge og inddæmme udbredelse af Coronavirussygdom 2019 (COVID-19), ligesom der kan være behov for, at myndigheder, tilbud og andre aktører kan prioritere personaleressourcer og -kapacitet.

Social- og Indenrigsministeriet har derfor udstedt en ny såkaldt "nødbekendtgørelse" på socialområdet, som muliggør dette.

2. Overordnet om bekendtgørelsen

Bekendtgørelsen udstedes i medfør § 12 d, stk. 3, i epidemiloven. Det fremgår bl.a. af forarbejderne til denne bestemmelse, at begrænsninger kan indføres gradvist og i takt med udviklingen, behov og nødvendighed.

Den nye bekendtgørelse har således ikke til formål at skabe videre rammer, end situationen tilsiger, hvilket også fremgår af bekendtgørelsens § 1, stk. 2, og 3, og §§ 9 og 10 samt af det almindeligt gældende forvaltningsretlige proportionalitetsprincip. I bekendtgørelsen understreges det også, at myndigheden ved fravigelse af privates rettigheder skal vurdere, om borgeren kan have behov for en alternativ ydelse, støtte, hjælp m.v. set i forhold til den rettighed, der fraviges.

Fravigelse af det offentliges forpligtelser og dermed af privates (borgernes) rettigheder kan alene ske i det omfang, hensynet til de overordnede formål overstiger hensynet til den enkelte borger. Der henvises i den forbindelse også til det nedenfor beskrevne om de overordnede rammer for anvendelse af reglerne i bekendtgørelsen.

For også at forfølge formålet om proportionalitet er det i bekendtgørelsen skitseret, at afgørelser om at fravige servicelovens regler på nærmere beskrevne områder og i nærmere bestemt omfang alene kan ske efter en konkret vurdering i hvert tilfælde. Og det er indskærpet i flere af bestemmelserne i bekendtgørelsen, at en række helt nødvendige områder aktuelt betragtes som så kritiske, at der ikke kan træffes afgørelse om at fravige servicelovens almindelige bestemmelser.

Serviceloven, socialtilsynsloven og lov om retssikkerhed og administration på det sociale område er dermed ikke sat ud af kraft, men bekendtgørelsen giver kommunalbestyrelsen og andre myndigheder m.v. mulighed for i konkrete situationer at fravige den gældende lovgivnings bestemmelser inden for visse nærmere udstukne rammer. Bekendtgørelsen fastsætter alene regler om fravigelse af de bestemmelser, der hører under social- og indenrigsministerens ressortområde. Bekendtgørelsen regulerer således ikke de bestemmelser i serviceloven, der hører til sundheds- og ældreministerens ressortområde. Der henvises til bekendtgørelsens § 2, stk. 2.

Bekendtgørelsen vil kunne ændres, efterhånden som den generelle situation ændrer sig, ligesom denne skrivelse vil kunne uddybes og opdateres. Bekendtgørelsen ophæves den 1. marts 2021, hvor den gældende epidemilov ligeledes ophæves.

3. Nærmere om bekendtgørelsen

3.1. Overordnede rammer

De overordnede rammer for, at det offentliges forpligtelser og privates rettigheder kan fraviges efter bekendtgørelsen, er fastlagt i bekendtgørelsens § 1, stk. 2 og 3, og §§ 9 og 10.

Heraf fremgår det bl.a., at reglerne kan tages i anvendelse, hvis

- fravigelse er nødvendig for at forebygge eller inddæmme udbredelse af COVID-19,
- fravigelse er påkrævet som følge af tiltag til at forebygge eller inddæmme udbredelsen af COVID-19, eller
- opfyldelse af forpligtelser og rettigheder bliver umulig eller uforholdsmæssigt vanskelig som følge af foranstaltninger, som har været nødvendige for at forebygge eller inddæmme udbredelse af COVID-19.

På det sociale område skal muligheden for at fravige forpligtelser og rettigheder sikre, at der på socialområdet i forbindelse med håndteringen af Coronavirussygdom 2019 (COVID-19) kan foretages:

1. Nødvendige tiltag for at forebygge og inddæmme udbredelse af Coronavirussygdom (COVID-19). Et sådant behov kan f.eks. opstå, hvis en borger med en kognitiv funktionsnedsættelse ikke kan forstå behovet for selvisolering ved smitte med COVID-19 eller mistanke herom pga. nær kontakt med en smittet person og derfor forsat møder op i sit aktivitets- eller beskæftigelsestilbud.
2. Nødvendig prioritering af opgaver, herunder i forhold til behandling af sager og levering af ydelser efter lov om social service samt allokering af behandlings- og personalemæssige ressourcer. Et sådant behov vil kunne opstå, hvis det af myndighederne f.eks. vurderes nødvendigt at lukke tilbud på grund af indsatsen mod COVID-19. Dette kan dog ikke ske ved generelle afgørelser, men skal ske ved en konkret og individuel vurdering i forhold til hver enkelt borger på det pågældende tilbud og dennes behov for hjælp og støtte m.v.

Det fremgår af § 1, stk. 2 og 3, og §§ 9 og 10 samt af det almindeligt gældende forvaltningsretlige proportionalitetsprincip, at fravigelse af det offentliges forpligtelser og dermed af privates (borgernes) rettigheder alene kan ske i det omfang, hensynet til de overordnede formål overstiger hensynet til den enkelte borger.

Bestemmelserne i bekendtgørelsen kan alene anvendes, hvis:

1. Der er behov for nødvendige tiltag for at forebygge og inddæmme udbredelse af COVID19
2. En myndighed eller en leverandør har behov for at flytte rundt på personaleressourcer pga. håndteringen af COVID-19, eller hvis der er sygdom i et omfang, så der mangler personaleressourcer. Bekendtgørelsen kan således ikke anvendes ift. personaleressourcer, hvis myndigheden har rådighed over tilstrækkeligt personale, som evt. blot kan arbejde hjemmefra m.v. Der skal således være tale om, at det er nødvendigt at prioritere personaleressourcer til at udføre andre mere vigtige opgaver, eller at personaleressourcerne ikke er til stede på grund af sygdom eller karantæne m.v.

Det fremgår desuden af § 9, at der under ingen omstændigheder efter bekendtgørelsen kan ske fravigelse af gældende regler, hvis det vil medføre en sikkerheds- eller sundhedsmæssig risiko for den enkelte borger, eller hvis det vil medføre begrænsninger i akut eller absolut nødvendig hjælp.

Derudover fremgår det af § 10, at afgørelser stadig skal træffes efter en konkret og individuel vurdering i forhold til den enkelte borger. Der kan således ikke træffes generelle afgørelser om, at visse former for hjælp og støtte efter serviceloven ikke længere leveres.

3.2. Undladelse af at levere rådgivningsydelser m.v. efter servicelovens kapitel 3

Det fremgår af bekendtgørelsens § 3, at kommunalbestyrelsen kan træffe afgørelse om midlertidigt helt eller delvist at undlade at yde rådgivning m.v. efter servicelovens kapitel 3 eller om midlertidigt at ændre måden, hvorpå rådgivning m.v. gives.

For de fleste af disse ydelser er der ikke tale om, at der træffes en konkret afgørelse om rådgivning ift. den enkelte borger. I disse tilfælde vil kommunalbestyrelsen kunne træffe en generel beslutning om f.eks. at indskrænke den faktiske adgang til rådgivningsydelserne ved f.eks. kun at rådgive telefonisk eller ved at indskrænke åbningstiden. Beslutningen skal dog træffes på en måde, så den er i overensstemmelse med de overordnede rammer i bekendtgørelsen, jf. ovenfor. Det betyder bl.a., at det vil være vigtigt at foretage en afvejning af, hvilken type kommunal rådgivning det er mindst indgribende at undlade, og at det er absolut påkrævet.

I de tilfælde, hvor ydelsen er betinget af en konkret afgørelse, vil denne være omfattet af reglerne beskrevet nedenfor.

3.3. Undladelse af at behandle sager efter lov om social service og lov om socialtilsyn

Hvis betingelserne efter bekendtgørelsens § 1, stk. 2 og 3, er opfyldt, vil den myndighed m.v., der er ansvarlig for at træffe afgørelse efter serviceloven eller socialtilsynsloven, kunne træffe afgørelse om midlertidigt helt eller delvist at undlade at behandle en sag eller om midlertidigt at ændre måden, hvorpå sagen behandles, jf. bekendtgørelsens § 4, stk. 1.

Med undladelsen af at behandle en sag følger også, at der ikke vil blive truffet afgørelse i sagen. Kommunalbestyrelsen er dog nødt at screene sagerne med henblik på at vurdere, om betingelserne i § 1, stk. 2 og 3, er opfyldt, eller om der evt. er tale om en type af sag, som kommunalbestyrelsen ikke kan undlade at behandle.

Efter bekendtgørelsens § 4, stk. 2-7, er det ikke muligt at undlade at behandle følgende:

- Kommunalbestyrelsen kan ikke undlade at behandle underretninger om børn og unge, jf. §§ 153-155 i lov om social service, samt at følge op på disse, hvis et barn eller en ung har behov for særlig støtte, som ikke kan udsættes, jf. bekendtgørelsens §§ 9 og 10. Ankestyrelsen kan ligeledes ikke undlade at behandle underretninger, jf. § 65, stk. 5, i lov om social service. Og i den aktuelle situation med nedlukning af samfundet og børn, der er sendt hjem fra skole m.v., vil der være ekstra behov for at være opmærksom på, om der er socialt udsatte børn og unge, der har brug for særlig støtte.
- Den myndighed, der er ansvarlig for at træffe afgørelse, herunder en foreløbige afgørelse, om anbringelse af børn og unge uden for hjemmet efter § 52, stk. 3, nr. 7, § 58, § 65, stk. 2 og 3, eller § 75 i lov om social service, kan ikke undlade at behandle sager om anbringelse af børn og unge uden for hjemmet, jf. bekendtgørelsens §§ 9 og 10.
- Kommunalbestyrelsen kan ikke undlade at behandle sager efter § 80 i lov om social service samt at følge op på disse, hvis der er behov for midlertidigt husly mod betaling, jf. bekendtgørelsens §§ 9 og 10.
- Kommunalbestyrelsen kan ikke undlade at behandle sager efter §§ 107 og 108 i lov om social service samt at følge op på disse, hvis der er behov for et midlertidigt eller længerevarende ophold på et botilbud, jf. bekendtgørelsens §§ 9 og 10.
- Tilbudslederen kan ikke undlade at behandle sager efter §§ 109 og 110 i lov om social service samt at følge op på disse, hvis der er behov for midlertidigt ophold i disse boformer, jf. bekendtgørelsens §§ 9 og 10.
- Kommunalbestyrelsen og Familieretshuset kan ikke undlade at behandle sager om magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten over for voksne, jf. afsnit VII i lov om social service.

Endvidere vil bekendtgørelsens § 9 om sikkerheds- eller sundhedsmæssig risiko og akut eller absolut nødvendig hjælp være særligt relevant at iagttage i denne sammenhæng.

Hvis f.eks. hensynet til personaleressourcer gør det nødvendigt, og betingelserne i bekendtgørelsen i øvrigt er opfyldt, vil kommunalbestyrelsen efter en konkret vurdering f.eks. kunne undlade at behandle ansøgninger om beskyttet beskæftigelse eller aktivitets- og samværstilbud eller støtte til køb af bil

Af samme hensyn vil socialtilsynet kunne undlade at behandle ansøgninger om godkendelse af tilbud efter socialtilsynsloven, da der ikke her er et hensyn at tage til igangværende tilbud og deres beboere. Det vil dog være et vægtigt hensyn, at der fra kommunal side fortsat er mulighed for at levere den nødvendige kapacitet, hvorfor socialtilsynene bør medtage dette i en vurdering af, om en sådan undladelse er nødvendig efter bekendtgørelsen. I den forbindelse skal der særligt tages hensyn til de situationer, hvor det på grund af den nuværende situation er nødvendigt hurtigt at kunne oprette pladser på nødherberger eller tilsvarende.

3.4. Undladelse af at levere ydelser efter lov om social service og lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet

Hvis betingelserne i bekendtgørelsens § 1, stk. 2 og 3, er opfyldt, følger det af § 5, stk. 1, at kommunalbestyrelsen kan træffe afgørelse om midlertidigt helt eller delvist at undlade at levere en ydelse, der er truffet afgørelse om efter serviceloven eller lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet eller om midlertidigt at ændre indholdet af ydelsen.

Undladelse af at levere en ydelse betyder, at borgeren i den midlertidige periode ikke modtager den ydelse, der er truffet afgørelse om, eller at borgeren ikke modtager ydelser i samme omfang, som den pågældende er vant til. Det kan være tilfældet uanset, om ydelsen leveres af kommunen selv eller f.eks. af et privat tilbud, som kommunen har indgået aftale med.

Afgørelsen forudsætter, jf. bekendtgørelsens § 10, at der er foretaget en konkret og individuel vurdering. Der kan altså ikke efter bestemmelsen træffes en generel beslutning om, at visse former for ydelser ikke vil blive leveret.

Af bekendtgørelsens § 9 følger det desuden, at der ikke kan træffes afgørelser, der medfører en sikkerheds- eller sundhedsmæssig risiko for borgeren, eller afgørelser, der betyder, at en borger ikke får hjælp eller støtte, der er akut eller absolut nødvendig. Det suppleres af § 5, stk. 2, hvoraf det fremgår, at der ikke efter bestemmelsen kan træffes afgørelse, der har som konsekvens,

- at børn eller unge, der er anbragt uden for hjemmet efter servicelovens § 52, stk. 3, nr. 7, skal hjemgives til forældrene,
- at midlertidige og længerevarende døgnophold for voksne efter servicelovens §§ 107 og 108 skal ophøre, eller
- at en borger får afslag på ophold på et tilbud efter §§ 109 og 110 i lov om social service i akutte situationer, hvis borgeren ikke kan opholde sig andre steder.

En afgørelse om midlertidigt helt eller delvist at undlade at levere en ydelse kan træffes både på grund af forhold hos kommunen selv og på grund af forhold hos en ekstern leverandør f.eks. hos et regionalt eller et privat tilbud, hvor der eksempelvis er et smitteudbrud blandt beboerne eller brugerne på et tilbud, eller i en situation hvor dele af personalet er allokeret til sygdomsindsatsen, eller en stor del af personalet selv er smittede, sygemeldte eller i karantæne.

Som eksempler på ydelser i denne sammenhæng kan nævnes ledsageordning, beskyttet beskæftigelse eller aktivitets- og samværstilbud, socialpædagogisk bistand til sociale aktiviteter eller ledsagelse til samme.

Der kan ikke træffes generelle afgørelser om, at visse typer af ydelser ikke leveres. Det vil fortsat forudsætte en konkret og individuel og konkret vurdering. Men der kan træffes generelle beslutninger om, at visse typer af ydelser i den midlertidige periode leveres på en anden måde end sædvanligt. Det kan f.eks. være, fordi ydelsen kan leveres på en mindre ressourcekrævende måde, der kan medvirke til at sikre hensynet til en samlet kapacitet i lyset af den aktuelle situation. Det kan også være, fordi de fysiske rammer, som ydelsen normalt leveres i som f.eks. et aktivitets- og samværstilbud ikke er hensigtsmæssige af hensyn til risikoen for smittespredning, så ydelsen evt. i stedet leveres i borgerens eget hjem.

Generelt bemærkes i den forbindelse, at det også i dag er op til kommunalbestyrelsen nærmere at tilrettelægge og at beslutte, hvordan sådanne ydelser leveres.

Som nævnt ovenfor kan bestemmelsen ikke anvendes på en måde, så anbragte børn og unge skal hjemgives, eller at døgnophold for voksne må ophøre. Derimod vil bestemmelsen kunne anvendes til at træffe beslutning om, at indholdet i døgnopholdet i en periode bliver anderledes, f.eks. ved færre aktiviteter uden for tilbuddet, eller at tilbuddet midlertidigt flyttes til en anden adresse.

Kommunalbestyrelsen vil typisk ikke kunne undlade at levere ydelser, der består af et kontant beløb, som f.eks. borgerstyret personlig assistance efter servicelovens § 96, merudgifter efter servicelovens §§ 41 eller 100 eller tabt arbejdsfortjeneste, da karakteren af disse typer af ydelser i udgangspunktet ikke vil kunne siges at opfylde betingelserne for fravigelse efter bekendtgørelsen.

Hvis en leverandør eller et tilbud, som kommunen har indgået aftale med, oplever, at indsatsen mod COVID-19 har som konsekvens, at der er behov for at ændre indsatsen, f.eks. hvis børnene på et anbringelsessted i en periode ikke skal i skole og derfor også er hjemme på anbringelsesstedet i dagtimerne, skal tilbuddet kontakte den eller de anbringende kommuner med henblik på aftale om, hvordan disse situationer skal håndteres.

3.5. Ændring i gennemførelsen af samvær mellem forældre eller anden familie og netværk og anbragte børn efter lov om social service

Efter servicelovens § 71 har anbragte børn og unge ret til samvær og kontakt med familie og netværk. Bestemmelsen fastsætter desuden nærmere regler for regulering af samværet og kontakten under anbringelsen.

I bekendtgørelsens § 6 er det fastsat, at kommunalbestyrelsen kan træffe afgørelse om at ændre måden et samvær, jf. servicelovens § 71, stk. 2-6, gennemføres på, herunder at samværet f.eks. gennemføres ved elektronisk kommunikation. Det er en forudsætning for midlertidigt at ændre måden, hvorpå samværet udøves, at betingelserne i § 1, stk. 2 og 3, og §§ 9 og 10 er opfyldt.

Bestemmelsen indebærer, at kommunalbestyrelsen efter en konkret vurdering i den enkelte sag kan træffe afgørelse om, at det midlertidigt i en periode er nødvendigt at ændre måden et samvær mellem et anbragt barn eller en ung og familie og netværk gennemføres på. En ændring af måden, samværet gennemføres på, kan f.eks. være ved at bruge elektroniske kommunikationsmuligheder eller andre løsninger, der kan sikre, at kontakten mellem det anbragte barn eller den unge og familie og netværk opretholdes.

Kommunalbestyrelsen skal tage stilling i de enkelte tilfælde, og herunder afveje barnets eller den unges behov for samvær og kontakt med familie og netværk over for hensynet til at begrænse risikoen for smitte, herunder særligt, hvis der på anbringelsesstedet eller hos plejefamilien er børn eller voksne, som på grund af alder, sygdom eller funktionsnedsættelse i særlig grad har behov for beskyttelse mod COVID-19.

Der kan dermed ikke efter bekendtgørelsen træffes en generel afgørelse i kommunen om afviklingen af samvær mellem anbragte børn og deres familie eller netværk.

3.6. Indskrænkning af udførelsen af tilsyn efter lov om social service og lov om socialtilsyn

Det følger af bekendtgørelsens § 7, at den myndighed, der er ansvarlig for at føre tilsyn efter serviceloven eller socialtilsynsloven, kan beslutte midlertidigt at indskrænke udførelsen af tilsyn eller at ændre måden, der føres tilsyn på, hvis betingelserne i § 1, stk. 2 og 3, er opfyldt, jf. dog §§ 9 og 10.

Konkret er der tale om kommunalbestyrelsernes personrettede tilsyn efter servicelovens § 148, regionsrådenes driftsorienterede tilsyn med egne tilbud efter servicelovens § 5, stk. 8, kommunalbestyrelsernes driftsorienterede tilsyn efter servicelovens § 148 a, og socialtilsynenes driftsorienterede tilsyn efter socialtilsynsloven.

Der kan ikke efter bestemmelsen træffes en generel beslutning om, at der ikke føres tilsyn, ligesom de relevante myndigheder er forpligtede til at følge op på akutte forhold af tilsynsmæssig betydning. Bestemmelsen vil, hvis forholdene tilsiger det, derimod efter en konkret og risikobaseret vurdering kunne anvendes til at træffe afgørelse om at indskrænke tilsynshyppigheden, eller at tilsynsbesøg ikke gennemføres. Det skal understreges, at betingelserne i bekendtgørelsens § 1, stk. 1, skal være opfyldt (forebyggelse og inddæmning af COVID-19 eller nødvendig prioritering af opgaver pga. personalemæssige forhold), for at der kan træffes beslutning om at indskrænke udførelsen af tilsyn eller ændre måden, der føres tilsyn på. Det skal også vurderes, om der kan være behov for et alternativ til det tilsyn, der indskrænkes m.v. Dette skal også ses i forhold til, at tilsynet er afgørende for at kunne identificere alvorlige problemstillinger på sociale tilbud og hos socialt udsatte borgere.

3.7. Fravigelse af sagsbehandlingsregler m.v. og information til borgere m.v. om afgørelser og beslutninger

Hvis betingelserne efter bekendtgørelsens § 1, stk. 2 og 3, er opfyldt, vil den myndighed m.v., der er ansvarlig for at behandle og træffe afgørelse i sager efter serviceloven, socialtilsynsloven eller reglerne i bekendtgørelsen, efter en konkret vurdering, jf. bekendtgørelsens § 8, stk. 1, kunne beslutte, at almindelige sagsbehandlingsregler i forvaltningsloven, serviceloven, lov om retssikkerhed og administration på det sociale område og socialtilsynsloven eller i regler fastsat i medfør af de nævnte love ikke finder anvendelse.

Dette medfører, at det efter en konkret vurdering, og hvis betingelserne i § 1, stk. 2 og 3, er opfyldt, vil være muligt at fravige krav til sagsbehandlingen, herunder formkrav, forvaltningsretlige krav til begrundelse, partshøring m.v., bestemmelser om frister og andre garantier bortset fra regler om klageadgang.

Kommunernes sagsbehandling skal dog altid foretages på en måde, så den opfylder de almindelige forvaltningsretlige grundsætninger om f.eks. saglighed og proportionalitet.

Med muligheden for at slække på sagsbehandlings- og formkrav bliver det muligt at frigive ressourcer til varetagelse af andre opgaver, der er nødvendiggjort af indsatsen mod COVID-19.

Derudover følger det af bekendtgørelsens § 8, stk. 2, at hvis betingelserne i § 1, stk. 2 og 3, er opfyldt, kan den myndighed m.v., der er ansvarlig for at behandle og træffe afgørelse i sager efter serviceloven, socialtilsynsloven eller efter reglerne i bekendtgørelsen, efter en konkret vurdering beslutte, at specifikke bestemmelser om sagsbehandling, herunder bestemmelser om gennemførelse af undersøgelser og samtaler m.v.

samt bestemmelser om frister og andre garantier bortset fra bestemmelser om klageadgang, i den lovgivning, der er nævnt i bekendtgørelsens § 8, stk. 1, ikke finder anvendelse.

Det fremgår dog af bekendtgørelsens § 8, stk. 3, at muligheden for at fravige sagsbehandlingsregler efter § 8, stk. 1 og 2, ikke finder anvendelse i situationer, hvor et sagskridt i kommunens sager om børn og unge almindeligvis forudsætter fysisk fremmøde, f.eks. i form af besøg, samtale, møde eller personrettet tilsyn,

Endvidere finder bekendtgørelsens § 8, stk. 2, om at undlade at anvende specifikke sagsbehandlingsregler ikke anvendelse, jf. § 8, stk. 4, i følgende tilfælde:

- Ved behandling af underretninger, jf. §§ 153-155 i lov om social service.
- I sager, der skal behandles i et børnehus, jf. § 50 b i lov om social service.
- I forhold til ret til advokatbistand, jf. § 72 i lov om social service.
- I forhold til retten til at se sagens akter og retten til at udtale sig, jf. § 73 i lov om social service.
- I forhold til opretholdelse af en afgørelse om anbringelse efter § 58 i lov om social service, eller en foreløbig afgørelse herom efter § 75, stk. 1, i lov om social service, inden for de frister, der følger af § 62 og § 75, stk. 3, i lov om social service

Undtagelserne er fastsat for at sikre, at der foretages den fornødne vurdering og iværksættelse af helt nødvendige og dermed kritiske indsatser over for børn og unge, og herunder i sager, hvor et barn eller en ung har været udsat for overgreb, eller der er mistanke herom. Undtagelserne skal desuden sikre væsentlige retssikkerhedsmæssige garantier i de mest indgribende sager over for børn og unge.

På grund af indgrebenes og foranstaltningernes indgribende karakter, vil kommunerne ud fra en proportionalitetsbetragtning generelt skulle være forsigtige med at fravige gældende regler, som skal beskytte børn, unge og voksnes retsstilling i forbindelse med foranstaltninger og indgreb uden samtykke.

Det følger af bekendtgørelsens § 8, stk. 5, at borgere m.v., som berøres individuelt af de afgørelser og beslutninger, som træffes efter bekendtgørelsens §§ 3-6 og § 7 samt efter lov om social service eller lov om socialtilsyn skal informeres direkte om afgørelsen eller beslutningen, om baggrunden for denne, om afgørelsens eller beslutningens tidsmæssige udstrækning og om, hvor borgeren m.v. kan henvende sig, hvis borgerens behov ændrer sig.

Informationen kan gives mundtligt eller skriftligt. I relation til borgere, kan information tillige gives ved at anmode et eventuelt tilbud, som borgeren er tilknyttet, om mundtligt eller skriftligt at informere borgeren. Det skal kunne dokumenteres, at der er givet information om afgørelser og beslutninger.

For så vidt angår rådgivning m.v. efter kapitel 3 i lov om social service følger det dog af bekendtgørelsens § 8, stk. 5, at ved mere generelle afgørelser efter § 3 kan information til de berørte borgere m.v. i stedet gives ved offentlig bekendtgørelse, herunder på kommunens hjemmeside.

3.8. Forlængelse af tidsfrister og gyldighedsperioder for visse afgørelser om foranstaltninger til udsatte børn og unge

Med bekendtgørelsens § 11, stk. 1 og 2 gives adgang til at forlænge gyldigheden af:

1. En børnefaglig undersøgelse uden samtykke under ophold på en institution eller indlæggelse på et sygehus, jf. § 51 i serviceloven.
2. En foreløbig afgørelse om en børnefaglig undersøgelse uden samtykke eller foreløbig afgørelse om en ungefaglig undersøgelse uden samtykke efter lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet, jf. § 75, stk. 4, 2. pkt. i serviceloven.
3. En foreløbig afgørelse efter §§ 75, stk. 4, 1. pkt., og 75, stk. 5, 2. pkt., i serviceloven.

I forhold til udskydelse af tidsfrister efter bekendtgørelsens § 11, stk. 1 og 2, og ved opretholdelse af afgørelser om anbringelse efter § 11, stk. 9, skal vurderes, om dette er i overensstemmelse med bekendtgørelsens §§ 9 og 10. Dette følger af § 11, stk. 10. Myndighederne skal således bl.a. vurdere proportionaliteten mellem f.eks. opretholdelsen af en afgørelse om anbringelse og hensynet til barnet eller den unge. Denne vurdering vil også efterfølgende skulle foretages løbende.

3.9. Sager, hvor det ikke er muligt ved fysisk fremmøde at gennemføre møder i børn og unge-udvalget efter gældende regler

Der er i serviceloven fastsat regler i §§ 68, 68 f og 74 om, at børn og unge-udvalget på et møde skal træffe afgørelse i en række nærmere angivne sager, der omhandler børn og unge, herunder f.eks. om anbringelse uden for hjemmet uden samtykke, anbringelse på sikret institution m.fl. Der er desuden i servicelovens § 75 fastsat regler for, hvornår formanden eller i dennes fravær næstformanden for børn og unge-udvalget samt direktøren for Ankestyrelsen kan træffe afgørelse i sager om særlig støtte.

I det omfang det er muligt, afholdes disse møder som hidtil, dog under hensyntagen til sundhedsmyndighedernes aktuelle anbefalinger.

Hvis det på grund af indsatsen mod COVID-19, herunder f.eks. smitte med COVID-19 blandt udvalgets medlemmer, ikke er muligt at behandle sagerne på et almindelig – fysisk – møde i børn og unge-udvalget, herunder at der stilles med et beslutningsdygtigt udvalg efter reglerne i servicelovens § 74, stk. 4, er der i bekendtgørelsens § 11, stk. 3, fastsat regler om, at mødet kan afholdes som video- eller telefonmøde. Adgangen hertil omfatter sager, hvor der er anmodet om hjemgivelse ift. et barn eller en ung, der er anbragt uden for hjemmet uden samtykke efter servicelovens § 68, og afgørelser omfattet af servicelovens § 74. Det er i alle tilfælde en betingelse, at børn og unge-udvalget har behov for at flytte rundt på personaleressourcer pga. håndteringen af COVID-19, og at betingelserne i bekendtgørelsen i øvrigt er opfyldt. Det skal understreges, at der er tale om en snæver adgang til at afholde video- eller telefonmøde, da det er en betingelse, at det ikke er muligt at afholde mødet ved fysisk fremmøde. Dette skal også ses i sammenhæng med, at det er en vigtig retsgaranti for barnet og forældrene, at der er mulighed for personligt fysisk fremmøde i disse sager.

Hvis det ikke er muligt at afholde video- eller telefonmøde med et beslutningsdygtigt udvalg i disse sager, kan afgørelse i stedet træffes af formanden for børn og unge-udvalget eller i dennes fravær næstformanden, jf. bekendtgørelsens § 11, stk. 4.

I de tilfælde, hvor det hverken er muligt at afholde børn og unge-udvalgsmødet som et video- eller telefonmøde, eller at formanden eller næstformanden for børn og unge-udvalget træffer afgørelse, kan afgørelsen træffes af kommunalbestyrelsen, jf. bekendtgørelsens § 11, stk. 5

Hvis der i en sag er truffet afgørelse efter bekendtgørelsens § 11, stk. 4 eller 5, som en formands-, næstformandsafgørelse eller af kommunalbestyrelsen, skal kommunalbestyrelsen efter bekendtgørelsens § 11, stk. 6, sikre, at sagen snarest muligt og inden 8 uger efter iværksættelse af afgørelsen forelægges børn og unge-udvalget til godkendelse. Hvis det fortsat ikke er muligt at afholde møde i børn og unge-udvalget inden 8-ugers fristen udløber, skal sagen i stedet forelægges for Ankestyrelsen til godkendelse, jf. bekendtgørelsens § 11, stk. 7.

Forældremyndighedsindehaveren og barnet eller den unge, der er fyldt 12 år, vil have ret til gratis advokatbistand, hvis sagen behandles efter bekendtgørelsens § 11.

På samme måde vil reglerne i servicelovens § 73 (pligten til at gøre forældremyndighedsindehaveren og den unge, der er fyldt 12 år, bekendt med retten efter forvaltningsloven til at se sagens akter og udtale sig, inden der træffes afgørelse) også finde anvendelse, hvis en sag behandles efter bekendtgørelsens § 11.

I bekendtgørelsens § 11, stk. 8, er det fastsat, at det i de tilfælde, hvor børn og unge-udvalget skal have forelagt en foreløbig afgørelse til godkende efter servicelovens § 75, stk. 3, og det ikke er muligt at afholde et møde, herunder som video- eller telefonmøde, finder § 11, stk. 5-7, anvendelse. Herved sikres, at det ikke – som ved § 11, stk. 3, bliver formanden for børn og unge-udvalget, eller næstformanden i dennes fravær, der skal godkende en formandsafgørelse, der er truffet efter servicelovens § 75, stk. 1.

3.9. Klage

Det fremgår af bekendtgørelsens § 12, at afgørelser og beslutninger truffet efter bestemmelserne i bekendtgørelsen ikke kan påklages.

Dette gælder dog ikke de sager om særlig støtte til børn og unge, der er omfattet af bekendtgørelsens § 11, dvs. sager, der ellers ville være blevet behandlet af børn og unge-udvalget i kommunerne, efter reglerne i servicelovens §§ 68, 68 f og 74. Bekendtgørelsens § 11 regulerer alene processuelle spørgsmål, mens afgørelserne træffes efter bestemmelser i serviceloven. Disse afgørelser kan derfor påklages til Ankestyrelsen og domstolene.

Den manglende klageadgang over de afgørelser, der træffes efter bekendtgørelsen, skal ses i lyset af, at bekendtgørelsen bortfalder den 1. marts 2021, jf. bekendtgørelsens § 13, stk. 2.

Afgørelser, som i perioden træffes efter serviceloven uden henvisning til bekendtgørelsens bestemmelser er fortsat omfattet af den almindelige adgang til at klage til Ankestyrelsen. Dette gælder også, selvom bekendtgørelsens § 8 er anvendt til at fravige evt. sagsbehandlingsregler. Da Ankestyrelsen også er omfattet af mulighederne i bekendtgørelsen for at fravige pligter og rettigheder vil tilrettelæggelsen af klagesagsbehandlingen kunne være anderledes i en periode.

4. Særligt opmærksomhedspunkt – Muligheder for indgreb i den personlige frihed (magtanvendelse)

Kommunens håndtering af akutte situationer på socialområdet i forbindelse med COVID-19, eksempelvis borgere på botilbud, der måtte være smittede eller eventuelt smittede, med deraf følgende behov for at isolere borgeren fra øvrige beboere, følger de almindelige magtanvendelsesregler på socialområdet. Det gælder reglerne om magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten over for voksne i afsnit VII

i serviceloven og reglerne om magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten over for børn og unge i kapitel 4 i lov om voksenansvar for anbragte børn og unge (herefter voksenansvarsloven).

Hvis de gældende regler på socialområdet ikke rækker i de konkrete situationer, må personalet henvende sig til sundhedsmyndighederne, som efter forårets ændringer af epidemiloven har fået udvidede beføjelser i forhold til at udstede påbud, evt. med bistand fra politiet.

Foreligger der en helt akut situation, hvor COVID-19 er diagnosticeret, hvor der er eventuelle symptomer på COVID-19 eller viden om, at den pågældende har været i tættere kontakt med smittede, og udviser den pågældende borger manglende forståelse for smitterisikoen, må personalet derfor foretage en konkret afvejning af situationens alvor. Det vil efter denne konkrete afvejning i en sådan situation være muligt ud fra nødretsbetragtninger at foretage det nødvendige med henblik på at sikre den pågældendes tilstedeværelse med henblik på at mindske smitterisikoen. Dette vil være muligt i den periode, der går, indtil sundhedsmyndighederne har taget stilling til, om det er muligt at bringe f.eks. reglerne i epidemiloven om isolation i anvendelse. Det er afgørende, at sundhedsmyndighederne hurtigst muligt tager stilling til spørgsmålet, hvis det har været nødvendigt at sikre den pågældendes tilstedeværelse med henblik på at mindske smitterisikoen.

Myndigheder og tilbud på det sociale område kan kontakte Styrelsen for Patientsikkerhed i forhold til konkret rådgivning i akutte situationer, f.eks. hvis de i forhold til en borger, der ikke kan forklare sig, er i tvivl om, hvorvidt vedkommende måtte være smittet, herunder om muligheden for at udstede påbud. Der vil til brug for denne rådgivning snarest blive oprettet et særligt telefonnummer, som vil fremgå af styrelsens hjemmeside.

5. Yderligere information

Yderligere information kan findes på Social- og Indenrigsministeriets hjemmeside, som løbende opdateres, herunder med en række spørgsmål/svar (Q/A's) om COVID-19: <https://sim.dk/nyheder/nyhedsarkiv/2020/mar/opdateres-loebende-informationer-om-coronavirus-og-socialomraadet-med-faqs/>.

Derudover er der information om COVID-19 på en række andre hjemmesider, herunder:

<https://www.kl.dk/kommunale-opgaver/sundhed/information-om-covid19-coronavirus/>

<https://www.sst.dk/da/>

<https://coronasmitte.dk/>

Derudover er der en række hotlines, som kan kontaktes:

Social- og Indenrigsministeriets mail-hotline for faglige spørgsmål på social- og indenrigsområdet, herunder det familieretlige område: corona@sim.dk. Bemærk, at hotlinen ikke kan svare på sundhedsfaglige spørgsmål om f.eks. smitte med COVID-19, smitteopsporing og testning.

Hotline for socialfaglige spørgsmål (forankret i VISO): Ring 72 42 40 00 (mandag-torsdag kl. 9-14.30, fredag kl. 9-14).

Hotline til medarbejdere og ledere på sundheds-, ældre- og socialområdet (hos Styrelsen for Patientsikkerhed): Ring 70 20 02 66 (alle hverdage kl. 9.30-16).

Børne- og Undervisningsministeriets hotline om coronavirus for skoler og institutioner: Ring 70 80 67 07 (alle hverdage kl. 9-14).

Borgerhenvendelser skal fortsat rettes til myndighedernes fælles hotline på tlf. 70 20 02 33.

Derudover kan KL også kontaktes for rådgivning om bekendtgørelsen.

Med venlig hilsen

Anita Hørby